

ผลกระทบของธุรกิจบริการเนื้อหาผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต (OTT) ต่อกิจการโทรคมนาคม และแนวทางการกำกับดูแล Impacts of OTT Service on the Telecommunication Business and Regulation Guidelines

โชคชัย เนตรงามสว่าง*

Chokchai Netngamsawang

เชต เขมะคงคานนท์**

Chate Khemakongkanonth

วันที่ได้รับบทความ 13 ตุลาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 29 ตุลาคม 2565; วันตอบรับบทความ 31 ตุลาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ลักษณะการประกอบธุรกิจบริการเนื้อหาผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต (OTT) ผลกระทบของธุรกิจบริการ OTT ต่อผู้ประกอบการโทรคมนาคมแบบดั้งเดิม การกำกับดูแลธุรกิจบริการ OTT และสภาพปัญหา เพื่อเสนอแนะแนวทางการกำกับดูแลธุรกิจบริการ OTT ในอนาคต โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร ซึ่งผลการศึกษาพบว่าธุรกิจบริการ OTT เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นมาจากการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต และใช้งานข้อมูลผ่านผู้ประกอบการโทรคมนาคม การให้บริการ OTT มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการโทรคมนาคมแบบดั้งเดิมทั้งในแง่ของรายได้จากค่าบริการที่ลดลง และการพัฒนาและบำรุงรักษาโครงข่ายโทรคมนาคม การกำกับดูแลการให้บริการ OTT

* นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, เนติบัณฑิตไทย, นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, อัยการประจำกอง สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีแพ่ง 3 สำนักงานคดีแพ่ง สำนักงานอัยการสูงสุด

** Bachelor of arts in Economics, Columbia College, Columbia University; Master of arts in Economics, Graduate School of Arts and Sciences, Columbia University; เศรษฐกรปฏิบัติการระดับสูง สำนักค่าธรรมเนียมและอัตราค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม สำนักงาน กสทช.

เมื่อพิจารณาตามกฎหมายไทยแล้วยังไม่ชัดเจน โดยเมื่อพิจารณาการกำกับดูแลธุรกิจบริการ OTT ในหลายประเทศแล้วพบว่ามี ความแตกต่างกันออกไป เช่น การกำหนดให้ต้องขออนุญาต หรือการกำหนดระบบแบ่งปันรายได้โดยการกำหนดให้ผู้บริการ OTT จ่ายค่าบริการเพื่อใช้โครงข่าย โทรคมนาคมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีข้อโต้แย้งที่หลากหลายเกี่ยวกับการกำกับดูแล ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติ หรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการทำให้เกิดการสูญเสียความเป็นกลางทางเน็ต (Net neutrality) ซึ่งประเทศไทยควรต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม กำหนดนโยบายและกฎหมายให้ชัดเจนในอนาคต

คำสำคัญ: ธุรกิจบริการเนื้อหาผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ต (OTT) กิจกรรมโทรคมนาคม ความเป็นกลางทางเน็ต

Abstract

This article aims at exploring the nature of the operation of sound broadcasting, television broadcasting and telecommunication services, the nature of the operation of Over-the-Top (OTT) services, the impacts of OTT services on traditional telecommunication service providers, the regulation of the OTT business and its problematical issues, with a view to suggesting directions for regulating the OTT business in the future. This study is methodologically based on documentary research. The study reveals that the OTT business has evolved from the development of the internet and the growth in the transmission of data through telecommunication service providers. The provision of OTT services produces impacts on traditional telecommunication service providers both in terms of declined revenue from service fees and costs for the development and maintenance of telecommunication networks. Thailand's existing legislation on the regulation of the operation of OTT services remains far from clear. There exist, in several countries, a variety of regulatory schemes in relation to OTT services, for example, a licensing scheme or a profit-sharing scheme, under which OTT service providers are required to pay for the use of telecommunications networks in the interest of greater fairness. However, there have been various controversial issues concerning regulation, including legal issues, practical issues, and the Net neutrality issues. All these issues require further studies and the determination of clear policies as well as legal infrastructure in the future.

Keywords: Over-the-Top (OTT) service provider, Telecommunication business, Net neutrality

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ‘ศาลเกาหลียืนยันผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีสิทธิเก็บค่าเชื่อมต่อจากสตรีมมิ่งเพิ่มเติม Netflix โดนเต็มๆ’ (blognone, 29 มิถุนายน 2564) <<https://www.blognone.com/node/123475>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.
- เกียรติศักดิ์ ศรีพิमानวัฒน์, *สารานุกรมโทรคมนาคมไทย ฉบับพุทธศักราช 2552* (สมาคมวิชาการไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ โทรคมนาคมและสารสนเทศ (อีซีทีไอ) 2552).
- จิตสุภา ฤทธิพลิน, ‘แนวทางการกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์และบริการ Over The Top (OTT)’ (NBTC, ม.ป.ป.) <<https://broadcast.nbt.go.th/data/academic/file/620700000004.pdf>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.
- ธิติมา อรุณพัฒน์พงศ์, ‘อินเทอร์เน็ตของเราไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป จากประเด็น Net Neutrality ในสหรัฐอเมริกา’ (The Momentum, 19 ธันวาคม 2560) <<https://themomentum.co/net-neutrality/>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.
- บริษัท ทีโอที จำกัด มหาชน, ‘อดีตจนถึงปัจจุบัน’ (TOT, มปป) <<https://www.tot.co.th/เกี่ยวกับองค์กร/ประวัติการจัดตั้งบริษัท>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.
- ปริญญา ขาวสมุน, ‘“อุตสาหกรรมโทรคมนาคมใหม่” สังกะยิ่ธุรกิจสื่อสารที่ต้องเรียนรู้ปรับตัว อุตสาหกรรมโทรคมนาคมใหม่’ (กรุงเทพธุรกิจ, 17 เมษายน 2565) <https://www.bangkokbiznews.com/tech/tech_innovation/998005> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.
- ปิยาพัชร วงษ์ประสิทธิ์, ‘มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจบริการโอทีที (OTT)’ (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2560).
- ปิยาภัสร์ ระเบียบ, ‘Net Neutrality: เมื่อผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตถูกคาดหวังให้เป็นกลาง’ (iLaw, 18 มิถุนายน 2555) <<https://ilaw.or.th/node/1590>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

พิรงรอง งามสุด รัตนันท์, ‘การกำกับดูแล OTT จำเป็นหรือไม่ เพียงใด’ (กรุงเทพธุรกิจ, 25 กรกฎาคม 2560) <<https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/116887>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

ศิริวรรณ อนันต์โท, ‘ปัจจุบันและอนาคตของการให้บริการโทรทัศน์ผ่านโครงข่ายอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย’ (2564) 4 (3) วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 116.

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณื โครงการ “ศึกษาผลกระทบของ OTT ต่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และแนวทางการส่งเสริมและกำกับดูแล” เล่ม 2 : การส่งเสริมการประกอบกิจการ OTT ปัจจัยความสำเร็จของการผลิตและนำเสนอเนื้อหารายการผ่านบริการ OTT 2563.

ศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา, *แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล* (โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2563).

สถาบันเทคโนโลยีการผลิตสุมิพล, ‘ทำความรู้จัก Circuit switching คืออะไร มีประโยชน์อย่างไรบ้าง’ (sumipol, 3 กันยายน 2563) <<https://www.sumipol.com/knowledge/what-is-circuit-switching/>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

สำนักคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ (บส.), ‘ผู้ประกอบการ OTT พร้อมร่วมมือ กสทช. เข้าระบบการกำกับดูแล เสนอสร้างกติกาสอดคล้องสากล ห่วงเนื้อหาละเมิดลิขสิทธิ์ เน้นกำกับ OTT ทั้งระบบรวมโฆษณา’ (NBTC, มปป.) <<http://bcp.nbtc.go.th/th/detail/2017-07-13-17-44-32>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

สำนักงาน กสทช., ‘รายชื่อผู้ได้รับใบอนุญาต ประกอบกิจการโทรคมนาคม’ <<http://apps.nbtc.go.th/license/?lang=th-th>> (NBTC, 17 สิงหาคม 2565) สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, รายงานผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย (2563).

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, ‘สื่อนโยบายและกฎหมายแพลตฟอร์ม OTT รอบโลก’ (ETDA, 20 ตุลาคม 2564) <<https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/Regulations-for-OTT.aspx>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

เสาวรส ทิพย์ธรรมธารา, ‘การกำกับสื่อที่มีการหลอมรวมของช่องทางการสื่อสารข้อมูล : กรณีศึกษาการแพร่ภาพและเสียงผ่านอินเทอร์เน็ต (OTT)’ (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2563).

ภาษาต่างประเทศ

Axon Partners Group, ‘Europe’s internet ecosystem: socioeconomic benefits of a fairer balance between tech giants and telecom operators’ (ETNO, May 2022) <<https://etno.eu/downloads/reports/europes%20internet%20ecosystem.%20socio-economic%20benefits%20of%20a%20fairer%20balance%20between%20tech%20giants%20and%20telecom%20operators%20by%20axon%20for%20etno.pdf>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Body of European Regulators for Electronic Communications (BEREC), ‘BEREC’s comments on the ETNO proposal for ITU/WCIT or similar initiatives along these lines’ (BEREC, 14 November 2012) <https://www.berec.europa.eu/sites/default/files/files/document_register_store/2012/11/BoR%2812%29120rev.1_BEREC_Statement_on_ITR_2012.11.14.pdf> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Body of European Regulators for Electronic Communications (BEREC), ‘BEREC Report on OTT services’ (BEREC, 29 January 2016) <http://berec.europa.eu/eng/document_register/subject_matter/berec/reports/5751-berec-report-on-ott-services> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

David Shepardson, ‘U.S. FCC votes to maintain 2017 repeal of net neutrality rules’ (Reuters, 27 October 2020) <<https://www.reuters.com/article/us-usa-internet-idUKKBN27C2EO>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Epicenter.works. ‘Closing the Loopholes in EU’s Net Neutrality Framework’ (European Digital Rights (EDRi), 20 October 2021) <<https://edri.org/our-work/closing-the-loopholes-in-eus-net-neutrality-framework/>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

ETtech. ‘ETtech Explained: Government rules on WhatsApp & the controversy around it’ (Economic Times, 28 May 2021) <<https://economictimes.indiatimes.com/tech/trendspotting/explained-government-rules-on-whatsapp-the-controversy-around-it/articleshow/83035150.cms>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

The European Parliament and The Council of the European Union, European Electronic Communications Code (11 December 2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2018.321.01.0036.01.ENG> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

The European Parliament and The Council of the European Union, Directive on Electronic Commerce (8 June 2000) <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000L0031&from=EN>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

The European Parliament and The Council of the European Union, Directive on Privacy and Electronic Communications (12 July 2002) <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002L0058>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

The European Parliament and The Council of the European Union, European Electronic Communications Code (11 December 2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2018.321.01.0036.01.ENG> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Fiona Alexander, ‘What’s Old is New Again: Is Retrograde Telecom Policy Returning to Europe?’ (CEPA, 12 May 2022) <<https://cepa.org/whats-old-is-new-again-is-retrograde-telecom-policy-returning-to-europe/>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Han-Gyeol Seon, Jin-Suk Choi, and Hyun-Ah Oh, ‘Netflix loses first court case over network usage fee’ (The Korea Economic Daily Global Edition, 25 June 2021) <<https://www.kedglobal.com/entertainment/newsView/ked202106250013>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Ilsa Godlovitch, Bas Kotterink, J. Scott Marcus, Pieter Nooren, Jop Esmeijer, and Arnold Roosendaal, ‘Over-the-Top (OTTs) players: Market dynamics and policy challenges’ (Submitted to the European Parliament’s Committee on the Internal Market and Consumer Protection, Policy Department Economic and Scientific Policy, European Parliament 2015) <[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569979/IPOL_STU\(2015\)569979_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/569979/IPOL_STU(2015)569979_EN.pdf)> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

International Telecommunication Union (ITU), ‘Tariff and accounting principles and international telecommunication/ICT economic and policy issues’ (ITU. No publication date) <<https://www.itu.int/rec/T-REC-D/en>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Jennie Johnson, ‘57 Percent of Southeast Asian Viewers are Now Streaming More OTT Video Content Because of COVID-19, According to New Research’ (Bloomberg, 8 December 2020) <<https://www.bloomberg.com/press-releases/2020-12-08/57-percent-of-southeast-asian-viewers-are-now-streaming-more-ott-video-content-because-of-covid-19-according-to-new-research>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

- Joshi Sujata, Sarkar Sohag, Dewan Tanu, Dharmani Chintan, Purahit Shubham, and Gandhi Sumit, ‘Impact of Over the Top (OTT) Services on Telecom Service Providers’ (2015) 8 (4) Indian Journal of Science and Technology 145, 145-160. <https://doi.org/10.17485/ijst/2015/v8iS4/62238>
- Juan Cacace, ‘Tech Policy Trends 2022 | Why Interoperability Shines a Light in Telco OTT’ (Access Partnership, 1 February 2022) <<https://www.accesspartnership.com/tech-policy-trends-2022-why-interoperability-shines-a-light-in-telco-ott/>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.
- Line, ‘Responding to Law Enforcement Agencies’ (Linecorp, 19 January 2022) <<https://linecorp.com/en/security/article/35>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.
- MarketThink, ‘แพลตฟอร์มเหล่านี้ เก็บ “ข้อมูลส่วนตัว” ของเรามากแค่ไหน’ (Blockdit, 6 สิงหาคม 2565) <<https://www.blockdit.com/posts/62ed05a07e7dc12b872a7213>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.
- Mathieu Pollet. ‘French operators urge large platforms to contribute to network costs’ (EURACTIV, 4 February 2022) <<https://www.euractiv.com/section/digital/news/french-operators-suggest-big-content-providers-contribute-to-network-costs/>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.
- Pankaj Doval, ‘No regulation needed for communication apps: Trai’ (The Times of India, 15 September 2020) <<https://timesofindia.indiatimes.com/business/india-business/no-regulation-needed-for-communication-apps-trai/articleshow/78115916.cms>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.
- Reuters, ‘Google opposes Facebook-backed proposal for self-regulatory body in India: sources’ (The Economic Times, 11 August 2022) <<https://economictimes.indiatimes.com/tech/technology/google-opposes-facebook-backed-proposal-for-self-regulatory-body-in-india-sources/articleshow/93495910.cms>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Robert F. Easley, Hong Guo, and Jan Krämer, ‘From Network Neutrality to Data Neutrality: A Techno-Economic Framework and Research Agenda’ (2015) 29 (2) Information Systems Research 1, 1-44. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2666217>

Roslyn Layton, ‘Should 23 Million South Koreans Pay More For Broadband When Only 5 Million View Netflix?’ (Forbes, 23 February 2022) <<https://www.forbes.com/sites/roslynlayton/2022/02/23/should-23-million-south-koreans-pay-more-for-broadband-when-only-5-million-view-netflix/?sh=13837edd1013>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

SCHALAST, ‘WHAT IS AN OTT SERVICE? FIND OUT WHAT OTT MEANS AND UNDERSTAND THE SCOPE OF REGULATION’ (OTT REGULATION, no publication date) <<https://www.ott-regulation.com/what-is-an-ott-service/>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Sean Hollister, ‘California can finally enforce its landmark net neutrality law, judge rules’ (The Verge, 23 February 2021) <<https://www.theverge.com/2021/2/23/22298199/california-net-neutrality-law-sb822>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Shirley Baldry, Markus Steingröver, and Markus A. Hessler, ‘The rise of OTT players – what is the appropriate regulatory response?’ (25th European Regional Conference of the International Telecommunications Society (ITS): “Disruptive Innovation in the ICT Industries: Challenges for European Policy and Business”, Brussels, Belgium, 22-25 June 2014) <<https://www.econstor.eu/bitstream/10419/101398/1/794192858.pdf>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Son Ji-hyoung, ‘Legal logic takes new twist in SK-Netflix dispute’ (The Korea Herald, 16 June 2022) <<https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20220616000704>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Surabhi Agarwal, ‘India’s new social media rules seen echoing globally’ (Economic Times, 1 March 2021) <<https://economictimes.indiatimes.com/tech/technology/indias-new-social-media-rules-seen-echoing-globally/articleshow/81264441.cms>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Telecommunication Development Bureau (BDT) of the International Telecommunication Union (ITU), ‘GSR10 Best Practice Guidelines for Enabling Open Access’ (10th Global Symposium for Regulators, Dakar, Senegal, 10-12 November 2010). <https://www.itu.int/ITU-D/treg/Events/Seminars/GSR/GSR10/consultation/guidelines/GSR10_guidelines_V3-en.pdf> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

Wakefield, J. (2018, October 4). *Netflix viewing eats up world’s data*. BBC. <<https://www.bbc.com/news/technology-45745362>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.

World Conference on International Telecommunications (WCIT), ‘Quality of Service and “Net Neutrality”’ (WCIT 2012, Dubai, United Arab Emirates, 3-14 December 2012) <<https://www.itu.int/en/wcit-12/Documents/WCIT-background-brief11.pdf>> สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2565.